RimaDima
RISK MANAGEMENT • DISASTER MANAGEMENT

INTERREG IIIB CADSES

An EU-funded project managed by the European Agency for Reconstruction

Project RIMADIMA

Ref.nr.: 5D102 RIMADIMA / 04MAC03/03/01/001 RIMADIMA

Екотуризам и ризици

РИМАДИМА Работилница

Водно - Скопје 27.08.2008

Презентер:
ЈАГЕВ ВЕЛИАН

ТЕОРЕТСКА ОСНОВА

- **Иако туризмот е присутен во човечката историја од дамнешни времиња, стана масовна " светска " активност дури во средината на 20-от век. Бројот на туристи драматично се зголеми по Втората Светска Војна, поради зголемување на времето за рекреација и животниот стандард како и на подобрувањето на транспортот.**
- **Дефиницијата за еко-туризмот првпат била употребена во САД во осумдесетите години на минатиот век. Иако и пред тоа постоеле т.н. ЌбекпакериЌ т.е. Туристи заинтересирани за природните убавини и теШко достапните културни споменици, нивниот број во текот на осумдеетите нагло се зголемил.**

- **Во текот на осумдесетите дефиницијата за еко-туризам била употребувана за опишување на туристички активности поврзани со природата. Туристите патувале групно, обезбедувајќи финансиска корист за локалните жители иекономии.**
- **Претприемачите приметиле дека туристите се заинтересирани за освојунање на нови пространства и здобивање со нови, во тоа време, нековенционални искуства. Како последица на ова, дошло до организирање на тури во пред се егзотични земји, што повлекло со себе И неизбежни инвестиции од страна на странски инвеститори во новите туристички дестинации.**

- **Преку ширењето на еко-туризмот, рпво заедниците во САД, а потоа и во други земји, го препознаа потенцијалот на овој вид туризам, не само како можност за нивен долгоречен просперитет, туку и како шанса за зачувување на нивните природни убавини, традиционални вредности и општо земено, спас за нивните локални заедници.**
- **Ова прес се е изразено кон крајот на деведесетите години, кога започнува и се поинтензивна соработка помеѓу локланото население и заштитниците на природата при што настанал концептот на еко-туризам базиран на локалните заедници.**

- **Во 21 век, еко-туризмот са фокусира на опстанокот на оригиналните еко-системи И култури, посебно во областите погодени со т.н. развој. Додека порано повеќето туристички дестинации биле национални паркови, денес поголемиот дел од посетите се организираат на земјиште во сопственост на локалните заедници, пред се во тропските земји. Во дебар дел на овие заедници се доШло до заклучок дека нема да се дозволи уништување на нивните природни вредности и културни наследстваа истовремено обезбедувајќи значајни финансиски придонеси неопходни за нивниот опстанок.**

Дефиниција на еко-туризам

- Светската унија за конзервација на природата(IUCN) , го има утврдено следново во нејзината програма за еко-туризам: “Еколошкиот туризам е одговорно патување во околината и посета на непопречени природни заедници, , со намера да се ужива и цени природата и сите културни вредности (минати И сегашни) што ја промовираат заштитата, имаат ниско негативно влијание од страна на посетителите и овозможуваат корисно активно социо-економско инволвирање на локалното население.

Еко - туризам

- - се фокусира на природните области;
- - придонесува кон заШтита на локалните вредности;
- - ги минимизира негативните влијанија од туризмот на околината, друШтвото и културата, и ги зголемува позитивните влијанија ;
- - комплексен поглед, многу повеЌе отколку екскурзии и пеШачење.
- Еко туризмот може исто така да биде целосен концепт и пристап. Како целосен концепт, се повикува на различни форми на туризам, кои се базирани на темелно користење на природните и биолоШки извор во рамка на корисничкиот капацитет на дадениот екоситем...
- Од друга стрна, еко-туризмот исто така може да биде пристап, кој се треми кон користење на сите форми на еко-туризам со цел да се промовира туризмот, да допринесе кон одржување или обнова на екосистемите, преку одбегнување на негативните влијанија на природните и културните извори.

Базични принципи

- Последе анализирањето на дефиницијата за еко-туризмот, неговите предности И карактеристики се опиШани во детали: како да се верува дека патувањето е еко патување во согласност со базичните принципи

- Организирањето на нивните патувања базира на свесен избор (мотивација).
- Патување во мали групи низ областа, тие се собираат во локалното окружување но уисто така тие теШко можат да бидат познаени.
- Купуваат и користат локални производи во зависност од нивните можности.

- Гледаат услугите кои се обезбедени од локалните ресурси да останат во земјата .
- Чувствуваат одговорност во разговорите за туристичките страни, тие спроведуваат акции зачувувај□и ги локалните вредности, преку донации или волонтерска работа.
- Ги почитуваат локалните традиции, се интересираат за локалните купувачи.Тие се обидуваат да да ги зачуваат и да ги повратат во живот и според тоа да го зацврстат идентитетот на локалното население.

RimaDima
Riskmanagement/disastermanagement

- **Би сакале да ги посетат локалните страни (места) фамилијарно, и да уживаат во локалните традиции и инивниот животен стил.**
- **Во споредба со масовните туристи, тие поминуваат повеЌе време на дестинацијата и имаат поблиски односи со локалното население, и во многу случаи се инволвираат во локалната работа.**
- **Тие водат здрав живот, Што вклучува конзумирање на органска храна, исто така спортување и вежбање.**

Регулативи во еко туризмот, поглед на регулативите кои се однесуваат на екотуризмот

- Во наШата држава, не постои закон кој ја обработува проблематиката врзана за еко туризмот. Инаку еко-туризмот како дел од туризмот административно припаЃа на министерството за економија .Овој Сектор , генерално учествува во БДП со 1,5-1,8 % . Во развојот на туристичката индустрија се очекуваат негативни ефекти врз животната околина Што може да резултиура со разни облици на деградација на животната средина

- **Туристичкиот сектор врШи бројни притисоци врз животната средина од кои најважни се :**
- **Неадекватната конструкциска пракса и нелегалните конструкциски работи Што доведуваат до деградација на земјиШтето .**
- **Неконтролираните човечки активност се причината за губењето на ендемските биолоШки различности и природни живеалиШта..**
- **Развојот на туризмот доведува до деградација на културното наследство како консеквеца на многубројните туристички посети, несоодветни активности во заШтитените зони и неадекватните интервенции**

RimaDima
Riskmanagement/disastermanagement

- **Најголеми проблеми и приоритети во туристичкиот сектор се : недостатаок од соодветна национална стратегија за развој на туризмот како и недостаток на закон за туризмот; недоволен и неадкватен развој на опШтинската инфраструктураи туристички поволности; не постојат финансиски механизми да го подржат развојот на туристичката индустрија ; недоволна материјализација на туристичкиот потенцијал на земјата ; недоволна грижа и не преземање на мерки за заШтита на културното наследство ; и секако недоволно валоризација на туризмот и недостиг на добро дизајниран информативен промотивен маеријал за еко туризмот.**

- **Во насока да се подобри оваа ситуација има неколку мерки кои треба да се преземат . Една од тие мерки е да се имплементира јавна кампања за значењето на екотуризмот и културното наследство . На национално ниво оваа кампања треба да биде спроведена од министерството за животна средина и природно планирање , а на локално ниво од локалните владини институции. Подготовката на национална стратегија за туризам со посебен фокус на природното ннаследство и потенцијалот за екотуризмот е една од најбитните мерки кои треба да се преземат . Определување на области кои се од приоритетно значење за туристичкиот развој исто така има есецијално значење .Друга зна~ана мерка е охрабрување на размената меЌу најдобрата пракса на јавниот и приватниот сектор .**

- **Други мерки во врска со интернационалниот еко развој во државата кои Што треба да се превземат се:**
- **Стратегиски маркетинг кој Што се однесува на специфични земји, тур-оператори и групи на туристи кои се фокусирани на одредени расположливите ресурси.**
- **Развој на оджлива дестинација Што го зголемува квалитетот и бројот на туристицки продукти и услуги во насока на зголемување на капацитетите со истовремено промовирање на мрежата на локалната дисциплина и колективен маркетинг и зголемени туристички пристапи како и зголемен бонитет на државата.**
- **Подобрување на итернационалните пристапи, пр: аеродроми, патиШта, железнички станици, Што ја зголемува конкурентноста на земјите и на глобалниот пазар.**

Природни вредности на парк-Шумата Водно и регионот околу неа:

- Според постојниот режим на користење на просторот на Парк Шумата Водно, одделени се неколку зони и тоа:
- а) *Шумска зона* - Шуми, Шумски култури, Шикари и друго, 1.062,57 ха;
- б) *земјоделска зона* - лозја, ниви, ливади, бавчи и друго, 979,28 ха;
- в) *сточарска зона* - слаби пасишта, ретки Шуми и голини, 1.293,65 ха;
- г) *туристичка зона*, 1.237,5 ха - која според фрекфенцијата на луЃето се дели на:
- зона на силна фрекфенција
- зона со послаба фрекфеницијa
- зона на многу слаба фрекфенција

- **Значењето на Водно од аспект на биолоШката разновидност има исклучителна важност. Имено од флората на овој простор евидентирани се 1010 видови, од кои 868 се автохтони, а 142 се интродуцирани.**
- **Од безрбетната фауна, најинтересна е групата на дневните пеперутки (5 од нив се на меЃународните листи на заШтита). Во листата на ендемични правокрилци вклучени се два вида. Од тркачите како позначајни се три вида од кои еден е познат само на Водно.**
-

- **На просторот на Водно вклучително и падините кон Матка, регистрирани се 124 видови птици. МеЃу нив најзначајни се белоглавиот и египетскиот мрШојадец, орелот змијар, сивиот сокол и уШте 11 видови птици од европски интерес за заШтита. Голем број на видови е вклучен во листата на Бернската и на Бонската Конвенција, како и во директивата за птиците на Советот на Европа.**
- **Поради сите овие специфики Собранието на град Скопје во 1976 година го прогласи Водно за Парк-Шума.**

ш то се однесува до спортските елементи неколку спортови моментално се практикуваат на Водно.

- Планинарење , Најпопуларна планинска патека е онаа Што води директно од центарот на Скопје до врвот на планината . Како втора патека е патеката од врвот на планината до Матка (крајот на теснецот на реката Треска) каде Што има неверојатни погледи но исто така неверојатно богаство н зоолоШки и ботанички вредности.
- Слобовно качување, Што се практикува на Матка кој преставува главен центар за вежбање на слободоно качување.
- Параглајдерство, главно место за полетување од врвот на планината .

- **Планински велосипедизам, кој Што не е регулиран во моментов и ако има постоечки планови и иницијативи некои од планинските патеки да се посветат на овој спорт.**
- **Набљудување на птиците , клисурата Матка е најблиско легло за некои видови на грабливци и други видови на грабливи птици како и природно миграционо место за неколку видови на преселувачки птици**
- **Изобилство на прилика за фотографирање на други животни , инсекти како и фотоботанички можности**
- **Панорамски поглед, Водно има неверојатен поглед на град Скопје на регионот на Скопска Црна Гора и планините Јакупица и ш ар планина .**

RimaDima

Религиозни објекти :

Манастирот Св Пантелејмон , Нерези е лоциран во селото горно нерези во околината на Скопје кој бил изграден на староримско култно место . СегаШната црква била изградена од благородникот Алексиј Комнен во 1164 год .

Манастирот Св Андреј сместен покрај реката Треска во локалитетот Матка во регионот Скопје кој го градел Андреј синот на кралот ЛукаШин и брат на кралот Марко. Бил изграден во 1389 год според натписот кој се наоЃал на западниот зид од црквата .

Некои други помали манастири и остатоци : Св Недела , Св Никола Сисески и тн

Милениумскиот крст со висина од 78 м заедно со постаментот на кој е поставен е лоциран на планинскиот врв на Водно

- **АрхиелоШкото место Церје датира од Неолитот е сместен во близина на селото Говрливо, во околината на Скопје. Местото датира од раниот Неолит во кој се наоЃаат серија на архиеолоШки ракотворби од кои најдобрата е Божицата направена од теракота. Ракотворбата Адам од Горлево Што претставува фигура од младо тело и остатоци од неолитска населба.**

Ризици на еко-туризмот

- **На жалост еко-туризмот има негативни влијанија, особено на недостаток на неодговорност од страна на многу мал број на туристи. Една од највидливите влијанија е отпадот, Што ја намалува визуелната и околните вредности на планината, особено кај почесто посетените места. Сепак главни и најопасни се Шумските пожари. Најчесто посетуваните места се склони на Шумски пожари. Во летото 2007 година се случи екстремот на ова влијание, кога 30 диви пожари со различен степен се појавија на планината Водно. Треба да се напомени дека дел од овие пожари исто така се случија во близина на планинските патеки. Мал степен има униШтување на туристичката инфраструктура.**

Дејство на ризиците од туристичките активности

- ш умските пожари претставуваат главен ризик за Шумскиот парк Водно. Нивното влијание може даб делува на активностите поврзани со еко-туризмот. Прво, со униШтувањето на Шумите се намалува вредноста и убавината на околината. Потоа униШтувањето на животинскиот свет како и губитокот на расетението на кое било Шаренило, Што мозе да се обнови за долг временски период. Долготрајните порои можат да доведат до понатамоШно влоШување на Шумите како и до зголемен број и сериозност на проблемите во врска со поШумувањето на постоечките патеки.

RimaDima
Riskmanagement/disastermanagement

- **Пороите претставуваат втор ризик Што декува во еко-туризмот. Пороите можат и прават униШтунање на на Шумските патеки и може да делува на другите делови на туристичката инфраструктура. Пороите можат да ги униШтат и патиШтата да врз нив се ислева талог и одрони од карпи како и да се случи лизгање на земјиШтето.**

- **Отпадот претставува проблем Што делува на еко-туризмот. Иако не е ризик редно е да се спомне бидејЌи има тенденција да се зголеми до некој драстичен степен. Отпадот води до деградација на вредностите на околината зависно од видот на отпадот до загадување на околината. Исто така тоа е индирекно поврзано со Шумските пожари, некој неупотребен материјал фрлен од посетителите може да предизвика пожар.**

Јавното претпријатие Паркови и зеленило има улога и активности во поглед на безбедноста на еко-туризмот во парк шумата Водно.

- ш умските патроли Што ја контролираат и нагледуваат ситуацијата во полето, водат сметка поситетелите да не предизвикаат пожари, да не оШтетат постоечка флора да не ловат, да не вознемируваат животинскиот свет, да не ја униШтуваат постоечката туристичка инфраструктура, се грижат за изгубените и повредените посетители ги предупредуваат во случај на пожари и други видови на ризици .
- За време на сезоната на Шумски пожари посебни мерки се спроведуваат законски во Шумските паркови , целиот сообраЌај е забранет и е поставена контрола која е пропиШана за рекреативните посетители .

- Прва помоШ е организирана за време на главната туристичка сезона со доктор и медицинска сестра стационирана во Шумскиот парк .
- Интензивната соработка со полицијата и пртивпожарната заШтита е создадена за време на сезоната на Шумските пожари .
- Информативните табли како и материјали се поставуваат и делат низ посетителите .
- Се спроведуваат кампањи во медиите за поголема свест .

- **Во случај на Шумски пожари , лизгање на земјиШте и други ризици раководниот тим за ризици и одстранување на ризиците е превземено од ЈППЗ како и другите поврзани организации (полиција , против пожарна итн.) исто така и основна посебна контрола .**
- **Додатен и посебен настан Што се случува во Шумскиот парк е традиционалното рели на водно . Овој настан предизвикува интензивна бучава и загадување на воздухот , дел од безбедносните браници(стари гуми) имаат тенденција да заврШат во Шумите, исто така има ризик и од неодговорното возење за време на тренинзите бидеЌи дел од возачите тоа го прават надвор од времето зададено за тренинг .**

RimaDima
Riskmanagement/disastermanagement

Клисурата на Матка

- **Матка спаЃа во зоната на термофилна вегетација и има надморска височина од 300 - 600м. Теренот е моШне стрм, со стрми , на места вертикални, карбонатни карпи до 200 м високи. Од околу 1000 растителни видови, 20% се ендемски или реликтни. Во клисурата се наоЃаат манстарите Св. Никола, Св. Андреја, Св. Недела.**

RimaDima
Riskmanagement/disastermanagement

Пештера Врело

- Лоцирана во клисурата на Матка, на десниот брег на реката Треска, до изворите на Коритиште.
- Вкупната должина изнесува 176м. Во пештерата се наоѓа и езеро со должина од 30м и широчина од 2-4 м.

Природа

Површина: 4573 ха,
- 2168 ха шума,
- 850 ха земјоделско земјиште
- 1555 ха отхер.

Височина : 266 – 1066 м
наклон >45 %

Вегетација: 1010 таксони
868 домашни
142 интродуцирани видови

Споменици на природа

Културно наследство

XII век

Неолитски скулптури

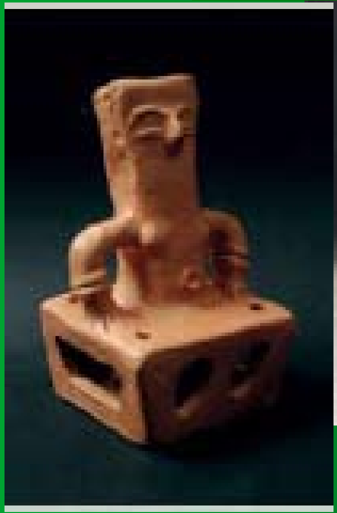

АДАМ од ГОВРЛЕВО

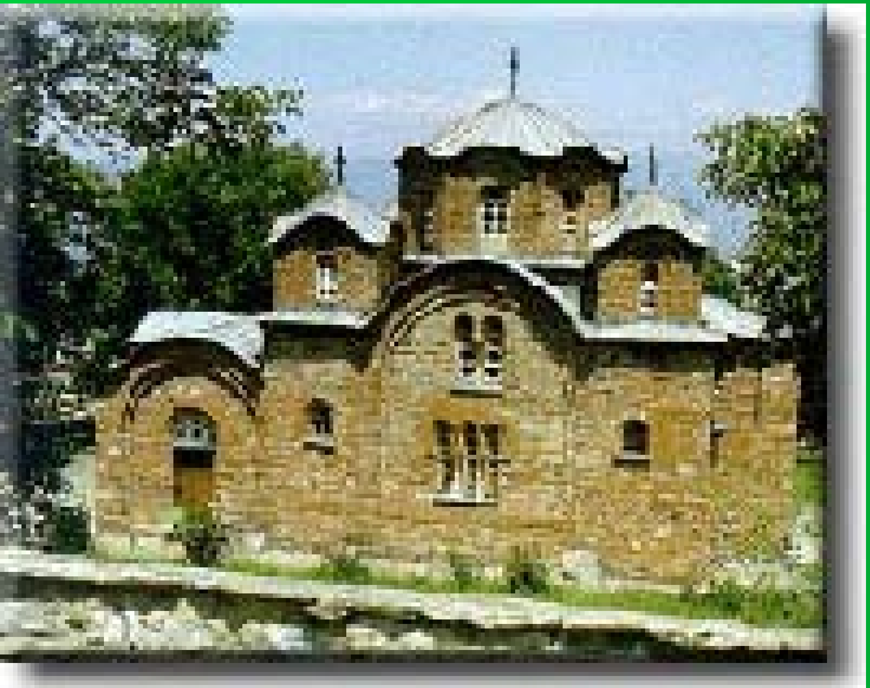

MONASTERY ST. PANTELEJMON

THE MILENIUM CROSS ON VODNO, THAT CAN BE SEEN IN RADIUS OF 50 KM, IS 66 METERS HIGH

RimaDima
RISK MANAGEMENT • DISASTER MANAGEMENT

INTERREG IIIB CADSES

An EU-funded project managed by the European Agency for Reconstruction

Благодарам на вниманието

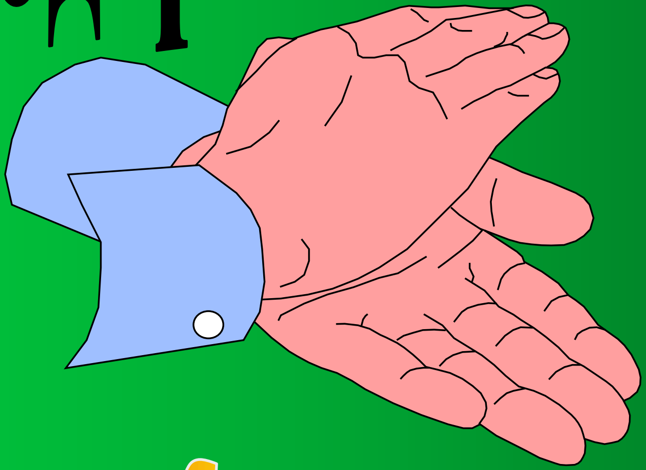

Thank you for your attention